

Dierenarts en voeradviseur pakken mastitis aan

(Subklinische) mastitis is een groot probleem in de melkveehouderij. Subklinische mastitis kan onder meer de persistentie van melkkoeien verlagen: de koeien kunnen de melkproductie na de piek niet lang genoeg op niveau houden. Melkveespecialist Jan Ebskamp van Forfarmers en dierenarts Cornel Langerwerf van Dierenartsenpraktijk Langerwerf in Oosteind hielpen een melkveehouder de persistentie te verhogen.

Henk ten Have

Jan Ebskamp is melkveespecialist Exxa bij Forfarmers. Exxa adviseert grotere melkveehouders, Ebskamps klanten hebben gemiddeld 220 koeien. Ook op deze bedrijven zorgen klinische en subklinische mastitis voor problemen. Ebskamp vertelt over een bedrijf van een melkveehouder in het zuiden van het land. De melkveehouder vond dat zijn oudmelkte koeien een te lage melkproductie hadden aan het eind van de lactatie: de persistentie van de koeien was te laag. “Een eerste reactie was om het rantsoen te gaan aanpassen voor deze groep dieren”, vertelt Ebskamp. Hij gebruikt voor zijn werk een aantal tools, managementsystemen, om te weten te

efficiënt(er) uit de koeien is te krijgen, zowel bij een melkprijs van 20 cent als een prijs van 40 cent. Bijvoorbeeld door het jongvee ergens anders te laten opfokken, drie keer daags te melken of vaarzen eerder te laten afkalven.”

Ook voor het bedrijf in Zuid-Nederland, met een gemiddelde productie van nu 10.000 kg per koe per jaar, waren de tools heel belangrijk. Deze melkveehouder heeft twee productiegroepen; de oudmelkte groep, die een te lage productie had, bestaat uit 60 dieren. Deze groep krijgt een TMR-rantsoen, terwijl de verse groep naast het TMR-rantsoen nog met de voercomputer bijgevoerd worden.

Toen rantsoenwijzigingen niet het gewenste resultaat opleverden, kwam na verdere analyse met het programma Dieranalyse naar voren dat de oudere dieren in het lactatiestadium van 60 tot 200 dagen al een grote productiedaling hadden (zie tabel). De melkproductie van de derdekalfskoeien daalde met gemiddeld 5,5 liter per maand. Een daling van 1 tot 2,5 liter per maand, afhankelijk van de leeftijd van de koe, is normaal. In de zomer versterkte de productiedaling zich. Ebskamp: “Aan het eind van de lactatie gaven de koeien nog maar zo’n 19 liter per dag.”

De koeien met een afwijkende productiedaling hadden ook een hoog celgetal, vooral in het lactatiestadium van 60 tot 200 dagen. Coli-achtigen en Staphylococcus aureus veroorzaakten bij deze dieren subklinische mastitis, bleek uit diagnostiek door dierenarts Cornel Langerwerf. “De koeien met subklinische mastitis waren magerder dan de andere koeien en ze voldeden dus niet aan de persistentieverwachting”, vertelt Langerwerf. Ebskamp: “Ze staken de energie uit het voer in hun weerstand, het bestrijden van ziekteverwekkers, en die energie was dus

DE KOEIEN GAVEN NOG MAAR ZO’N 19 LITER PER DAG

komen wat er speelt op ‘zijn’ vijftig melkveebedrijven. Het gaat om de tools Melkefficiënt van ForFarmers, een programma om op bedrijfsniveau een strategie uit te zetten om het voersaldo te verbeteren, en Dieranalyse (dat Forfarmers aan het managementinstrument Agroscoop bouwde), een programma om na melkcontrole verschillende analyses te kunnen doen. Net als in andere managementsystemen worden ook in deze tools allerlei gegevens van het bedrijf ingevoerd. Maar volgens Ebskamp gaan zijn tools een stapje verder dan de ‘standaardmanagementsystemen’. “Met deze tools kan ik de diepte in, als het ware door de cijfers heen kijken, en voorspellen op welke manieren de melk

niet meer beschikbaar voor groei en melkproductie.” Langerwerf en Ebskamp zochten samen met de veehouder verder naar een oplossing die paste bij het bedrijf. Extra mineralen om de weerstand te verhogen werden al gegeven, aan het rantsoen mankeerde niets. Ook bij het melken konden geen zaken worden verbeterd.

Vaccin

De dierenarts adviseerde om het vaccin Startvac in te zetten. Startvac wordt gebruikt voor de versterking van de immuniteit van hele kuddes melkkoeien met mastitisproblemen. Na één enting van de derdekalfs- en oudere koeien op het bedrijf in Zuid-Nederland werden al positieve veranderingen zichtbaar: de melkproductie per maand daalde minder hard, de productiepiek steeg en het celgetal daalde. Een kleine maand later werd er nog een boosterenting met het vaccin gegeven. Na deze resultaten wordt er nu niet meer selectief gevaccineerd. De voerefficiëntie in de oudmelkte groep steeg van 0,75 naar 1,15 kg FPCM per kg

droge stof opgenomen voer, vertelt Ebskamp. “De veestapel draaide met een voerefficiëntie op een niveau van 1,45, die is nu gestegen tot boven de 1,50.”

Samenwerking

Zowel Langerwerf als Ebskamp denken dat op veel meer melkveebedrijven met een te lage persistentie van de koeien, subklinische mastitis de oorzaak is. “Maar het is soms moeilijk om de oorzaak van een lagere persistentie te vinden. Vooral op kleinere bedrijven wordt eerder gedacht dat het rantsoen niet optimaal is”, weet Langerwerf. Voor het oplossen van persistentieproblemen kan een intensieve samenwerking tussen de voeradviseur en dierenarts erg zinvol zijn. “In dit geval heeft het een jaar geduurd voordat we een oplossing vonden, maar die werpt duidelijk zijn vruchten af: 1.000 liter melk per koe per jaar extra”, aldus Langerwerf. Ebskamp: “Deze hogere productie zorgt voor een veel betere rantsoenefficiëntie.”

FINANCIËLE VOORDELEN

Jan Ebskamp toont met MelkEfficiënt aan welke financiële voordelen bepaalde maatregelen opleveren voor de melkveehouder.

Foto: ForFarmers